

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כא

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

IN LOVING MEMORY OF
OUR DEAR MOTHER-IN-LAW & MOTHER
Mrs. **Faige** bas Reb **Reuven** ע"ה **Berger**
Passed away on 22 Adar, 5766

ת. נ. צ. ב. ה.

AND IN HONOR OF
OUR DEAR FATHER-IN-LAW & FATHER
Mr. **Meyer** ben **Eita** שיחי' **Berger**
May he go from strength to strength
in health, happiness, Torah and mitzvot.

*

DEDICATED BY THEIR CHILDREN
Mr. & Mrs. **Yaakov** and **Chana** שיחי
Greenberg

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ישיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. פירוש רש"י על "בבואם..."

מן הפסוק¹ "בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה", מצטט רש"י את המילים "בבואם אל אהל מועד" ומפרש: "להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת² או להוות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה".

מהו הקושי בפסוק שאותו מתכוין רש"י לתרגם בפירושו?

יש המפרשים³, שכוונת רש"י היא למנוע את המחשבה שחובת המיתה היא על "ביאה ריקנית", כניסה לאהל מועד ללא רחיצת ידיים ורגלים בלי לבצע שם עבודת כהונה.

כפי שמשתמע, לכאורה, מכך שהתורה מתבטאת בלשון סתמית: "בבואם (סתם) אל אהל מועד ירחצו מים...", בשונה מן הנאמר לגבי המזבח, ששם אומרת התורה במפורש: "בגשתם... לשרת...", אשר בכך ניתן להבין, לכאורה, שעצם הביאה לאהל מועד, אף ללא "לשרת", מחייבת רחיצת ידיים ורגלים.

לפיכך אומר רש"י, שהמשמעות של "בבואם אל אהל מועד" היא "להקטיר... או להוות..." – חייבים מיתה רק כאשר מבצעים עבודת קודש⁴ ללא רחיצת ידיים ורגלים.

אך הסבר זה של המפרשים תמוה מאד, כי:

(א) לפי זה מתעוררת השאלה מצד שני: מניין מסיק רש"י, לפי פשוטו של מקרא, שאין חייבים מיתה על "ביאה ריקנית" – להיפך מן המובן מן הפסוקים בפשטותם, שאף "בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו"?

כשלומדים זאת לפי דרך ההלכה יש

(1) פרשתנו ל, כ.

(2) כ"ה בדפוסים שלפנינו, וכן בדפוס שני וכמה כתי"ר רש"י שתח"י. אבל בדפוס ראשון (וכן בכמה כתי"ר רש"י): להקטיר (שם) קטרת שחרית ובין הערבים. ולכאורה הוא לשון מתוקן יותר. וראה לקמן הערה 29.

(3) נחלת יעקב הובא בשפ"ח כאן. משכיל לדוד. וכן הובאה דעת רש"י ("כפי לחומש כאן) בתורה להביא יומא (ה, ב), כמ"ש בצידה לדרך ונחלת יעקב כאן.

(4) כלשון הת"כ (שמיני י, ט – הובא בנחלת יעקב כאן) – כהפירוש (ורבינו הלל וקרוב אהרן לת"כ שם. רמב"ן שמיני שם) שקאי בקדוש ידיים ורגלים. וראה לקמן הערה 30.

סברה⁵ שהמילה "לשרת" אמורה גם לגבי תחילת הפסוק "בבואם אל אהל מועד" ומשמעות הפסוק היא, שרק "בבואם אל אהל מועד.. לשרת" חייבים ברחיצת ידיים ורגלים.

אך אם מכך מסיק רש"י את מסקנתו היה עליו לצטט גם את המילה "לשרת", ואילו מכך שרש"י מצטט רק את המילים "בבואם אל אהל מועד" בלבד ואף אינו מוסיף, ורגו", מובן שמן המילים "בבואם אל אהל מועד" בלבד ניתן להסיק ש"בבואם" הכוונה היא "להקטיר וכו'".

ובנוסף לכך לפי פשוטו של מקרא אין אפשרות לומר שהמילה "לשרת" אמורה לגבי "בבואם אל אהל מועד", משום שאז צריכה היתה התורה לכתוב⁶ "בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת... ירחצו מים ולא ימותו".

אך מכיון שהענין "בבואם אל אהל מועד" מסתיים במילים "ירחצו מים ולא ימותו" ורק לאחר מכן מתחיל בענין חדש⁸, "או בגשתם אל המזבח לשרת...", מובן מפשוטו של מקרא, שהמילה "לשרת" אינה אמורה לגבי המילים הקודמות "בבואם אל אהל מועד"⁹.

(ב) אם כוונת רש"י היא להבהיר שבמילים "בבואם אל אהל מועד" אין הכוונה ל"ביאה ריקנית", הוא צריך היה להסביר זאת לפני כן, לגבי הציווי, בפרשת תצוה¹⁰, "והיו (בגדי

(5) ראה זבחים יט, סע"ב. תורה ולא – סנהדרין פג, א. ר"ש כלים פ"א מ"ט.

(6) ומכש"כ שגם ע"ד ההלכה י"א כן (תוס' יומא שם. ר"ש כלים שם).

(7) ע"ד הלשון גבי לבישת בגדי כהונה (תצוה כח, מג). וראה בארוכה לקמן סעיף ד"ה.

(8) ועד שבא ע"ז חיוב מיוחד דלרחצו גו" (פסוק כא), כדלקמן בפנים שם.

(9) במשכיל לדוד תי"ך, ד. והכרחו הוא דאל"כ תחלה הול"ל בגשתם אל המזבח שהוא לשרת ואח"כ לכתוב בבאם אל אהל מועד דהגם שאינו לשרת אפי"ה מביעי לקדושי".

אבל בפשטות, גם בביתא אהל מועד (בלי שירות) יש חומר לגבי "בגשתם אל המזבח (החיצון) – רש"י (כאן) "לשרת", ועכ"פ יש בזה מה שאין בוה. וכן משמע גם מלשון רש"י בפסוק שלאח"ז "שממיתה הראשונה לא שמענו אלא על הנכנס להיכל" [דלפי המשכיל לדוד הול"ל, על המשמש בהיכל, שהרי לפי מ, נכנס להיכל] אפשר ללמוד במכש"כ על "המשמש במזבח". וראה לקמן הערה 30.

(10) שם.

לאהל מועד כדי להשתחוות לפני ה', אשר
„להשתחוות שרי (=מותר) ליכנס”¹⁸.

אך לפי דרך הפשט אין זה סביר להתיר
כניסה לאהל מועד כדי „להשתחוות” בלבד, כי
אין זה ציווי ואין צורך להכנס לשם כך דוקא
לאהל מועד, שהרי השתחוואה לקדוש־ברוך
הוא אפשרית גם בחצר המשכן, בעזרה.

ואם הכניסה לאהל מועד היא רק לצורך
ביצוע עבודה מסוימת, הרי מובן שהציווי
„בבואם אל אהל מועד ירחצו” אמור כאשר
צריך לעבוד שם¹⁹.

ג. הציווי „בבואם... ירחצו מים” חל רק בעבודות מסוימות

כדי להבין זאת, יש להקדים ולהבהיר
תמיהה המתעוררת על לשון רש”י:

אם רש”י רוצה רק להדגיש שהמשמעות של
„בבואם אל אהל מועד” היא כניסה לצורך ביצוע
עבודה, היה עליו לומר בקצרה: „בבואם אל
אהל מועד – לשרת”²⁰! ומדוע מפרט רש”י
„להקטיר... או להזות...”, והרי לא כאן הוא
המקום להודיע אלו עבודות נעשות באהל מועד?
אף אם נניח שרש”י מעוניין לציין דוגמאות
של עבודות הנעשות באהל מועד, אין מובן:

(א) מדוע מביא רש”י דוקא דוגמאות אלו,
„להקטיר... או להזות...” – ולא סוגים אחרים
של עבודה, כגון עריכת לחם הפנים, או הטבת
והדלקת הנרות, ובמיוחד כאשר הן מוזכרות
בתורה הרבה לפני עבודת ההקטרה וכדומה?

(ב) יותר מכך: את הדוגמאות של „להזות
מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה וזה” לא
למדנו כלל לפני כן. רק מאוחר יותר לומדים
זאת – על פר כהן המשיח בפרשת ויקרא²¹,

(18) ל' המשכיל לדוד „כדתנן בפ”ו דתמיד”. וראה ב' הדיעות
בזה בכס”מ לרמב”ם שם. ועוד.

(19) אם ה' כתוב רק העונש (חיוב מיתה) ה' אפ”ל שבא
ללמדנו חיוב מיתה על ביאה (וגם ריקנית) בלי קידוש ידים
ורגלים. אבל מכיון שניקור כוונת הכתוב „בבואם אל אהל מועד
.. בגשתם אל המזבח גו” היא לפרט זמן הרחיצה [אלא שמוסיף
גם העונש, וגו’ – בסגנון של „מכלל לאו כו” כפרש”י כאן (וראה
במפרשיו)] – מובן, ש„בבואם” הוא ביאה לצורך עבודה, שאו
דוקא ציוותה תורה על הרחיצה.

(20) או בלשון התור”ם הנ”ל (הערה 4) „בשעת העבודה”.

(21) ד, ג ואילך. – וצ”ק מדוע השמיט רש”י פר העלם דבר

(הכהונה) על אהרן...”, שגם שם יש בפסוק
שני חלקים אלו: „בבואם אל אהל מועד או
בגשתם אל המזבח לשרת בקודש” – אך למרות
זאת אין רש”י אומר שם שמשמעות המילים
„בבואם אל אהל מועד” היא „להקטיר...” –
דוקא כאשר הכהן עובד עבודה מסוימת¹¹.

ולכאורה קשה לומר, שכיון ששם אין
הפסקה בפסוק בין „בבואם אל אהל מועד”
לבין „או בגשתם אל המזבח” מובן מאליו¹²
שהמילים „לשרת בקודש” הנאמרות בסוף
הפסוק מוסבות גם על „בבואם אל אהל מועד”,
עד אשר רש”י אינו צריך לפרש על כך דבר.

ב. לפי הפשט – הכניסה לאהל מועד היא רק לצורך עבודה

יותר מכך – אי אפשר כלל לומר, שכוונת
רש”י היא לשלול את הדעה ש„בבואם אל אהל
מועד” כולל גם „ביאה ריקנית” – משום שלפי
דרך הפשט זהו חידוש גדול ביותר שיש „ביאה
ריקנית” לאהל מועד, מציאות הנוגדת לחלוטין
את הכלל הפשוט של „דיבר הכתוב בהווה”:

בן חמש למקרא יודע, שאהל מועד הוא מקום
מקודש ביותר¹³, ואין נכנסים לשם ללא צורך,
כדי לטייל וכדומה. מקום זה הוא כשמו – אהל
שהוא מועד, נכנסים לשם רק כאשר הקדוש־
ברוך הוא קובע¹⁴ ומצווה להכנס לשם לצורך
תכלית מסוימת – כדי לבצע עבודת קודש¹⁵.

גם לפי ההלכה אסור להכנס להיכל ל„ביאה
ריקנית”¹⁶. ולכן מסבירים המפרשים¹⁷, שרש”י
אינו ממעט רק „ביאה ריקנית”, אלא גם ביאה

(11) בדוחק אפ”ל שרמזו רש”י בפירושו שם „הא למדת
שהמשמש מחוסר בגדים כו” (וראה בארוכה לעיל ע’ 203-4
סעיף ד). אבל להעיר, שעפ”י תוגלת התמי” (דלקמן סעיף ג) למה
הוצרך רש”י בפרשתנו לפרט דוגמאות „להקטיר כו” ולא כתב
בקיצור „לשרת” (ע”ד „משמש” שבפרש”י תצוה שם).

(12) להעיר מותו יומא שם, שדם במחוסר בגדים חייב אביאה
ריקנית מדכתיב (תצוה שם) בבואם אל אהל מועד.

(13) שנועד שם עם משה – ע”ד שה’ בהר סיני וה’ צ”ל הגבל
גו’ וקדשתו (יתרו יט, כג). ובכש”כ קו”מ, ויגלח מפני כבוד
המלכות” (פרש”י מקץ מא, יד).

(14) ראה פרש”י תרומה כה, כב.

(15) בנוגע לכהנים, משא”כ בנוגע למשה – דיבור ה’ אליו
(רש”י שבהערה הקודמת).

(16) מנחות כז, ב. רמב”ם הל’ ביאת מקדש פ”ב ה”ד.

(17) משכיל לדוד כאן.

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי”א עוסק בצ”צ באמונה

מסור ונתון לעשות צדקה וחסד

בעל מעשים ומרץ רוב פעלים

הרה”ח התמים ר’ שניאור זלמן ע”ה

בן הרה”ח התמים ר’ יצחק אלחנן הלוי ה”ד

שגלוב

מקושר מאוד לכ”ק אדמו”ר מה”מ מליובאוויטש

ממיסדי ומנהלי הארגון “פרי”

לקרב את היהודים עולי רוסיה לאביהם שבשמים

ולהכניסם בבריתו של אאע”ה

המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון

הפיץ תורה ע”י שיעוריו הרבים

ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו’

השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך

ולחיוזוק כבוד רבני ליובאוויטש

זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה

נפטר בשם טוב

כ”א תמוז ה’תשס”ו

ת’ נ’ צ’ ב’ ה’

הוספה

בשורת הגאולה

פמ.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלמות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת סיימו גם את הבירורים האחרונים – הרי ההדגשה עכשיו בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

ימותו" נאמרות בכל אחד מהחלקים בנפרד²⁴? והרי, לכאורה, צריך היה לכלול אותם יחד, בדומה לנאמר²⁵ על דין לבישת בגדי כהונה: „והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש“. ובמיוחד כאשר אז היה סיום הפסוק „לשרת להקטיר אשה לה“ מוסב גם על „בבואם אל אהל מועד“? מכך מוכיח רש"י, שיש הבדל בין חובת הרחיצה „בבואם אל אהל מועד“ לבין חובת הרחיצה „בגשתם אל המזבח לשרת...“: הרחיצה „בגשתם אל המזבח לשרת“ היא הלכה בגישה בכללותה שסיומה הוא – לשרת עבודת המזבח: בכל פעם שמשרתים על המזבח קיימת חובת רחיצה בפני עצמה²⁶. ואילו הרחיצה „בבואם אל אהל מועד“ היא פרט בכניסה, ואם כי הכניסה היא לצורך עבודה – לשרת – אין מוזכר הדבר כאן. וכאשר „רחצו“ בבואם, ניתן לבצע (אחרי זה) מספר עבודות. במילים אחרות – חובת הרחיצה כאן אינה פרט בעבודה באהל מועד, שכל עבודה שם מחייבת רחיצה נפרדת, אלא זהו פרט בענין „בבואם אל אהל מועד“.

ה. בגדי הכהונה – חלק מהעבודה עצמה; רחיצה – הכנה לעבודה

הסיבה להבדל שבין דין לבישת בגדי כהונה, ששם קיימת אותה חובה – „והיו על אהרן...“ – בשני המקרים, לבין חובת הרחיצה, שבה קיימת חובה מסוג שונה בכל אחד מן המקרים, מובנת בפשטות:

בגדי כהונה חשובים לעבודה עצמה – העבודה חייבת להיעשות כשלבושים בבגדים אלו. ולכן אין הבחנה בין אהל מועד לבין המזבח, כי בשניהם החובה זוהה. חייבים ללבוש בגדי כהונה בעת ביצוע העבודה – „לשרת בקדש“.

ואילו רחיצת ידים ורגלים היא רק הכנה לעבודה – צריך להתנקות ולהתקדש²⁷ לפני

24) כפרש"י כאן פסוק בא.

25) תצוה כה, מג.

26) דוגמא לדבר: לכל דבור כו' קדמה קריאה בפ"ע (רש"י ר"פ ויקרא מת"כ).

27) רש"י כאן פסוק יט.

ועל שעירי עבודה זרה בפרשת שלח²². ומדוע מחדש רש"י כאן בפסוקו שקיימות עבודות אלה, ואומר שלהן מתכוין הפסוק כאן?!

ג) בדוגמא הראשונה מוסיף רש"י גם את הפרטים „להקטיר שחרית ובין הערבים“, ואינו אומר בקצרה „להקטיר קטורת“. ותמוה ביותר: ודאי לא כאן המקום לספר כמה פעמים ביום נעשית עבודת הקטורת!

ובמיוחד כאשר זה עתה למדנו, בסוף פרשת תצוה²³, שהקטורת נעשית פעמיים בכל יום, ואילו היה רש"י אומר רק „להקטיר קטורת“ כבר היינו יודעים שמקטירים „שחרית ובין הערבים“.

מכל הדיוקים הללו בלשונו של רש"י מובן שכוונת רש"י אינה להדגיש שהמשמעות של „בבואם אל אהל מועד“ היא הכניסה „לשרת“, ולכן מביא רש"י דוגמאות של העבודות הנעשות בפנים, אלא כוונתו לומר שהדין של „בבואם אל אהל מועד ירחצו מים...“ חל דוקא לגבי עבודות אלו: „בבואם אל אהל מועד – להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה“.

ד. שני אופנים של חובת הרחיצה במים

ההסבר לכך הוא:

השאלה המתעוררת בפסוק זה, שעליה משיב רש"י, היא: מדוע מפרידה התורה בפסוק זה בין שני הענינים – „בבואם אל אהל מועד“ ו„בגשתם אל המזבח לשרת...“ – עד כדי כך שחובת הרחיצה – „ורחצו“ – ביחד עם האזהרה „ולא

של ציבור* (ויקרא שם, יג ואילך. ולהעיר מדש"י לך טו, ט) שהזאתו ומתן דמיו הם באהל מועד (שם, טז יז). ואולי מפני ששניהם נאמרו בסמיכות זל"ז, והשווה זל"ז (שם, כ ובפרש"י). ולהעיר שגם הזאת דם פר העלם דבר של ציבור היא ע"י הכהן המשיח (שם, טז).

22) טו, כב ואילך (ונזכרו בפרש"י ויקרא ד, ח. וראה רש"י לך שם).

23) ל, וזח.

(*) אבל מה שלא הביא הזאת דם פר ושעיר של יום הכפורים שהזאתם בפנים (אחרי טו, יד יז). לעיל ס"פ תצוה ובפרש"י שם) – יש לומר, כי רחיצת ידים ורגלים של כה"ג ביוה"כ היא באופן שונה מרחיצה דכל השנה כו', כפרש"י (אחרי שם, ד), ש, בכל חליפה שטון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים, שרוחץ בשביל הפשטות וליבשת בגדיו (ראה מפרש"י רש"י שם).

רחיצה, ואז נגמר – שלום לעולם⁴⁵ ירידה גדולה יותר – תיקונה עליה גדולה יותר ולגבי שעירי עבודה זרה – חטאת הבאה

לאחר עולה⁴⁶ – ומוסיפה על העולה⁴⁷.
(משיחת ש"פ תשא תשמ"ב)
(46) פרש"י שלח טו, כד (הוריות יג, א).
(47) ראה רש"י ויקרא (ה, ח. זבחים ז, ב) דעולה כדורון כו', „ולשון מכפרת .. אין זו כפרת נפשו אלא .. להיות נחת רוח לקונו" (אגדה"ת פ"ב). אבל ראה גוי"א לפרש"י שלח שם. כלי יקר שם.

(45) פרש"י ויקרא ד, י"ד (מתו"כ עה"פ).

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

שמתחילים בעבודה. ולכן ייתכן, ואכן קיים, הבדל:

„בבואם אל אהל מועד" – שהוא מקום המיועד רק לכהנים, ואשר נכנסים אליו רק לזמן קצר – די ברחיצה אחת, אף אם נכנסים לשם כדי לבצע מספר עבודות.

ואילו „בגשתם אל המזבח לשרת", שהמזבח נמצא בחצר המשכן, אשר בו נמצאים גם לויים וישראל המביאים את קרבנותיהם לסמיכה וכדומה – שם יש צורך ברחיצה לפני כל עבודה – לשרת.

1. „בבואם" – לעבודות הקבועות ולעבודות שאינן קבועות

לפי זה מובנים דברי רש"י „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת":

כוונת רש"י היא כמוכן בפשטות מלשונו: חובת הרחיצה חלה פעמיים ביום, כאשר הכהנים נכנסים „בבואם" – אל אהל מועד „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת".

והטעם לכך פשוט, כי דיבר הכתוב בהווה: לאחר סיום העבודות באהל מועד בשחרית, יוצאים בדרך כלל מאהל מועד, כך שבין הערבים יש שוב „בבואם", כניסה בפני עצמה לצורך העבודה של בין הערבים. ובמיוחד אם נאמר, כדלעיל בסעיף ב', שאסור להשאר באהל מועד אם אין עסוקים ב„לשרת בקדש".

רש"י בוחר דוקא בדוגמא של הקטורת, כי לפי רש"י הקטרת הקטורת היא העבודה הראשונה ביום באהל מועד, ולפיכך זוהי הכניסה הראשונה שחלה בה חובת רחיצה, כדלהלן. ולכן, לאחר שרוחצים „בבואם .. להקטיר .. קטורת", כבר אין חייבים ברחיצה נפרדת על העבודות הקבועות הנעשות בפנים לאחר מכן, כיון שאין כאן שוב „בבואם".

ברור, שאם כהן אחר נכנס כדי לבצע עבודה אחרת הוא חייב ברחיצה, משום שזוהי ביאתו לאהל מועד.

אך רש"י רוצה להבהיר את החידוש שבפסוק – שחובת הרחיצה אינה חלה על „לשרת", אלא על „בבואם", ולכן, לאחר שהכהן רוחץ „בבואם .. להקטיר" אין הוא

חייב ברחיצה נפרדת לצורך העבודות האחרות. לפי זה יוצא שבאמרו „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת" אין רש"י מדגיש שהרחיצה קשורה רק בעבודת הקטורת, אלא בכונתו להצביע על הזמן²⁸ הקבוע של „בבואם אל אהל מועד" – באופן קבוע נכנסים לאהל מועד פעמיים ביום²⁹, שחרית ובין הערבים, „להקטיר .. קטורת"³⁰.

ולפי זה מובן גם מדוע מוסיף רש"י לאחר מכן „או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה", כי עבודות אלו הנעשות בפנים אינן נכללות בין העבודות הקבועות.

כלומר: רש"י מפרט את שני האופנים השונים של „בבואם אל אהל מועד": (א) הכניסה הקבועה בכל יום ויום – „בבואם... להקטיר שחרית (וכל ההמשך הקבוע שלה) ובין הערבים קטורת". (ב) „בבואם" לצורך ענין מיוחד אשר איננו קבוע – „בבואם... להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה".

2. רש"י נוקט בשיטתו – בבוקר עיקר העבודה היא הקטורת

ענינים נפלאים בפירושו רש"י זה, בדרך ההלכה:

לגבי עבודת אהרן בנרות המנורה נאמרים בתורה, בסוף פרשת תצוה²³, שני ביטויים:

(28) להעיר מתיב"ע עה"פ: בזמן מיעלהו (ולא „במיעלהו" ככתב"א כאן). וכ"ה בתיב"ע תצוה שם.

(29) עפ"ז אולי יש לתרץ גירסתנו בפרש"י „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת" (ולא – „להקטיר קטורת שחרית כו'") (ראה הערה 2) – כי עיקר ההדגשה כאן היא על הזמנים ששחרית ובין הערבים. אלא שצ"ע, דעפ"ז לכאורה הול"ל „שחרית ובין הערבים להקטיר קטורת".

(30) אבל חז"ב הרחיצה הוא תיכף „בבואם". ועפ"ז יש מקום לומר שלפרש"י חייב מיתה על ביאה ריקנית בלי קידוש ידים ורגלים (ולא כמפרשים שבהערה 3), וכסתימת לשון רש"י לקמן פסוק כא: שממיתה הראשונה לא שמענו אלא על הנכנס להיכל* (ובפרט שמענו מלשונו לפני* „על המושמש במזבח").

ולהעיר מפרש"י שמני (י, ט). „מה להלן (בקידוש ידים ורגלים) עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד כו'", ולא הביא מ"ש בתו"כ שם „ואינו חייב אלא בשעת עבודה". ומסתימת לשונו משמע דאיירי גם בלי עבודה (כמ"ש ברא"ם שם. וראה רמב"ן גוי"א ועוד שם).

(* ומתורצת עפ"ז קושיית המשכיל לדוד בפרש"י שם ד, לא, לכתוב קרא מיתה אלא במזבח ומכ"ש שמעני' בהיכל).

לגבי העבודה „בבקר” נאמר „בהטיבו את הנרות”, ולגבי „בין הערבים” נאמר „בהעלות אהרן את הנרות”.

וידועה המחלוקת בין רש"י לבין הרמב"ם לגבי פירושה של הטבת הנרות³¹:

הרמב"ם³² מסביר, ש„הדלקת הנרות היא הטבתם”, ולפי שיטה זו הדליקו את המנורה פעמיים ביום, בבוקר ובין הערבים³³.

ואילו רש"י³⁴ מפרש את המילה „בהטיבו” – „לשון נקוי הבזיכין של המנורה, מדרשן הפתילות שנשרפו בלילה”. ולשיטתו הודלקה המנורה פעם אחת ביום – „בין הערבים”.

לפי זה מובן, שכאן הולך רש"י לפי שיטתו: בדרך הפשוט³⁵ מובן, שעיקר העבודה במנורה היא הדלקת הנרות. ואילו „נקוי הבזיכין” ודישון המנורה – „הטבה” – אינה אלא הכנת³⁶ הנרות, כדי שיוכלו להדליקם לאחר מכן בין הערבים.

כפי שמובן בפשטות מן הפסוקים המדברים על המנורה, שענין העלאת הנרות מוזכר פעמים רבות³⁷, ואלו הטבת הנרות מוזכרת (א) פעם אחת בלבד³⁸, (ב) לא בין הפסוקים המדברים על המנורה, אלא בדרך אגב בפרשה על מזבח

הקטורת, כדי לציין את זמן הקטרת הקטורת בבוקר – „בהטיבו את הנרות יקטירנה”.

ומסיבה זו אומר כאן רש"י, ש„בבואם אל אהל מועד” היה „להקטיר...”, כי לשיטתו הקטרת הקטורת היא העבודה העיקרית באהל מועד בשחרית. הכניסה בבוקר היא בעיקר לצורך הקטורת, ולא לצורך „בהטיבו את הנרות”, שזו אינה עבודה כשלעצמה, אלא הכנה להדלקה בין הערבים.

וכן שב„להקטיר .. קטורת” אין רש"י מתכוון לומר שהרחיצה היא דוקא לצורך עבודה זו, אלא כדי לציין את הזמן של „בבואם”, כדלעיל –

ולגבי „בבואם” של שחרית מוכרח רש"י לומר „להקטיר .. קטורת” כי זוהי העבודה הראשונה, כדלעיל –

לכן הוא משתמש בעבודת הקטרת הקטורת, ולא בהעלאת הנרות, כסימן גם לזמן של „בבואם” בין הערבים. כי הקטורת והעלאת הנרות נעשות באותו זמן בזה אחר זה – „ובהעלות .. הנרות בין הערבים יקטירנה”.

ח. הקטרת הקטורת לפני הדלקת הנרות

ואולי יש לומר, שרש"י אומר „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת”, משום שלדעת רש"י, משמעות הפסוקים „בהטיבו את הנרות יקטירנה” ו„בהעלות .. הנרות בין הערבים יקטירנה” אינה שפועלת „יקטירנה” מתבצעת לאחר „בהטיבו” ו„בהעלות”, אלא שפועלת „יקטירנה” צריכה להיעשות בזמן³⁹ ההטבה וההדלקה⁴⁰, אך ההקטרה נעשית קודם⁴¹ והיא

(39) או שבעת ההטבה וההדלקה „יהא מקטיר קטורת ר"ל שתעלה תמורת .. עד שבשעת ההטבה תהא התימרות עולה” (מאירי ליומא יד, ס"ב).

(40) כדעת חכמים (יומא שם ואילך). וכן ס"ל לאבא שאול (שם טו, א) בנוגע ל„בהעלות אהרן .. בין הערבים גו”.

(41) ע"ד ההלכה, גם לדעת חכמים הטבת חמש נרות קודמת לקטרת (כפרשי"ם שם יד, ב ד"ה כאן וד"ה לא ייטיב. וראה תוד"ה בעידן שם טו, רע"א).

אבל בפשוט של מקרא לא מצינו הפסק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות [וגם ע"ד ההלכה י"א שהפסקה זו היא רק מדרבנן או שבמחלוקת היא שנוי (ראה אנציקלופדי תלמודית

העבודה הראשונה⁴² הן בבוקר והן בין הערבים. וההוכחה לכך, ובהמשך לאמור לעיל לגבי שיטת רש"י, היא:

הטבת הנרות היא רק (א) ענין של ניקוי (ב) רק הכנה להדלקה של בין הערבים, ולפיכך סביר לחשוב שתחילה ביצע אהרן את העבודה העיקרית של שחרית – הקטרת הקטורת, ורק לאחר מכן הוא הטיב את הנרות כהכנה להדלקתם בין הערבים.

ומכך מובן, שגם הפסוק „ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה”, הנאמר מיד לאחר מכן, מתכוון להקדים את הקטורת להדלקת הנרות.

ט. המזבח הפנימי והמזבח החיצון בעבודה הרוחנית של האדם

מיינה של תורה אשר בפירוש רש"י זה:

משמעותה של רחיצת הידים והרגלים היא: לפני שיהודי מתחיל לעבוד את עבודת הקודש שלו, עליו לרחוץ את עצמו מדברים בלתי רצויים.

ויש הבדל בין הרחיצה לפני ביצוע עבודה על „מזבח החיצון” לבין הרחיצה „בבואם אל אהל מועד” – „להקטיר .. קטורת” על המזבח הפנימי:

ההבדל בין המזבח החיצון לבין המזבח

ע' הטבת הנרות ע' תשמה, ושו"י [0] ובאם מפרשים „בהטיבו את הנרות יקטירנה” – „בעידן הטבה” (ל' הגמ' יומא שם), הקטרה קודמת להטבה.

(42) ע"ד ההלכה „דישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות” (יומא לג, א. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ז ה"ג). – אבל בפשוט של מקרא לא נזכר כלל דישון מזבח הפנימי*, ועאכ"כ לא שיש חיוב דישון בכל בקר** (משא"כ דישון מזבח החיצון שמופירש (ו, ד) „ורוציא את הדשן גו”.) ובכל אופן, דישון מזבח הפנימי הוא רק הכנה לקטרת (וראה תוס' שבעה"פ 36: דישון מזבח הפנימי תחילת עבודה דהקטרה היא).

(*) ורק בפרשי" (ויקרא א טז) נזכר שמקום הדשן הוא גם בשביל דישון מזבח הפנימי. אבל ע"ד הפשט אין בזה רמז שיש חיוב לדשן בל יוס.

(**) וגם ע"ד ההלכה יש דיעות (נשמו באנציקלופדי תלמודית ע' דשון מזבח הפנימי) שאינה חובה מן התורה, או עכ"פ שאי"צ בגדי כהונה.

הפנימי הוא⁴³: המזבח החיצון מיועד להקרבת הקרבנות, שזוהי עבודת ה„בירורים” – לוקחים בהמה ומבררים ומזככים אותה ומעלים אותה לקדושה. ואילו המזבח הפנימי מיועד לעבודת הקטורת, שזו אינה עבודת בירורים, אלא עבודה של התקשרות, „בחד קטירנא אתקטירנא”⁴⁴ (=בקשר אחד אנו מתקשרים) – חיזוק ההתקשרות עם הקדוש ברוך הוא.

וכך גם לגבי שתי הדרגות של „מזבח החיצון” ו„מזבח הפנימי” שבאדם: המזבח החיצון הוא חיצוניות הלב, ושם צריכה להיעשות עבודת הבירורים. ואילו המזבח הפנימי הוא פנימיות הלב, שלשם לא קשורה עבודת הבירורים. מצד פנימיות הלב צריכה להיעשות עבודה של חיזוק ההתקשרות עם הקדוש ברוך הוא.

ולפיכך: כאשר נמצאים בדרגת עבודה של חיצוניות הלב, שבה קשורים לעניני העולם, ויש אפשרות של רע – צריך להזהר מכך באופן תמידי. בכל פעם שיהודי מתכוון לעבוד עם המזבח הוא זקוק מחדש להכנה של רחיצה.

אך כאשר יהודי כבר נמצא בדרגה של עבודה רוחנית בפנימיות הלב, הוא כבר מעל לעניני העולם, ולפיכך די לו ברחיצה אחת שהוא רחץ לפני כניסתו לעבודה.

אך עם זאת מזהירים אותו, שבבואו „להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה” יש צורך ברחיצה נפרדת:

כאשר מדובר בעבודת הקטורת, התקשרותו לקדוש ברוך הוא – די ב„רחיצה” האחת. אבל כאשר עליו לכפר על דבר בלתי רצוי, הוא חייב שוב „לרחוץ” לפני כן.

כי אמנם, מצד עצמו הוא נמצא במצב של היבדלות מן העולם ומן הרע, אך כאשר עליו לעסוק במחיקת דבר שלילי, יש צורך בהזירות מיוחדת שהוא לא יושפע ויתדרדר מדרגתו.

ולכן נעשית ההזיה „מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה”, רק לאחר הכנה של

(43) בכל הבא לקמן ראה תו"ח שמות ד"ה ועשו לי מקדש (תמד, ב ואילך). דרמ"צ פו, ב ואילך. לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 196 ואילך.

(44) אדרא וזשא [זח"ג רפת, א].